

Barres i estrella

L'onada d'independentisme ambiental i emocional ha estès l'ús de la bandera catalana estelada, com a símbol de la voluntat d'estat. El dia de la gran manifestació, l'estelada, fins aleshores només majoritària en els partits escadussers de la selecció catalana de futbol, es va ensenyar de Barcelona, als balcons, les finestres, els cotxes, les motos, les persones, a pertot. Se'n van acabar les existències a molts llocs i, com va comentar-li a un amic un botiguer xinès, ?ja només ens en queden de les d'abans...?. Totes les grans revolucions necessiten símbols, colors, músiques i és evident que l'estelada s'ha convertit ja en el símbol que expressa les aspiracions col·lectives de la Catalunya d'avui.

Però com és que hi ha dos tipus d'estelades, l'una amb el triangle blau i l'estel blanc, per una banda, i una altra amb el triangle groc i l'estel vermell?? M'ho preguntava a la manifestació de l'11S Francesc Cabana, durant l'estona que vam desfilar plegats, aquella tarda. Vaig comentar-li el que recordava en aquells moments i va reblar el clau, tot dient: ?I per què no ho expliques en un article, això?? Som-hi, doncs. A les acaballes del segle XIX es va fundar el Partit Separatista Revolucionari que perseguia la independència de Cuba i la de Puerto Rico, territoris llavors molt units per la coincidència en un mateix combat. La bandera de Puerto Rico té un triangle blau amb un estel blanc, mentre que en la de Cuba el triangle és vermell. En un llibre ja de referència, Joan Crexell parla dels *Orígens de la bandera independentista* i en situa les arrels entre els catalans de Cuba, els quals, això no obstant, van optar pel simbolisme portorriqueny (triangle blau, estel blanc) i no pel cubà. Els catalans de Santiago de Cuba, amb el Grup Separatista Català amb S. Carbonell, i després els de l'Havana, amb J. Conangla i Fontanilles, van assumir la nova simbologia que, a Catalunya, va estendre Vicenç A. Ballesté i que Macià va fer seva i popularitzà amb la Federació Democràtica Nacionalista i, sobretot, Estat Català.

Però quan el grup d'Estat Català que dirigia Jaume Compte evolucionà cap a Estat Català-Partit Proletari i, finalment, Partit Català Proletari, els anys 30, la simbologia canvià. Coincidint amb el marxisme que acabaven d'abraçar i la moda estètica de la rojor socialista, optaren pel triangle vermell, com a expressió més revolucionària que el blau, al seu entendre, i manifestació distintiva del seu independentisme diguem-ne proletari. Crec recordar que, a finals del franquisme, el singular Partit Comunista d'Espanya Internacionalista, PCE (I), utilitzava també aquesta bandera en els seus comunicats i publicacions.

En fundar-se el Front Nacional de Catalunya a París (1940) l'estelada blava va esdevenir, inqüestionablement, el símbol de l'independentisme català i així apareixia en octavetes, periòdics, segells de suport, etc. Però cap al 1969, l'escissió socialista revolucionària, d'ideologia marxista, que representà el nou Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans (PSAN), optà per diferenciar-se del FNC amb el nou símbol de l'estel vermell i el triangle... blanc! Diria que l'autor de la iniciativa va ser en Pep Ribas, el company ?Salvador? de nom de guerra, però en tenir complicitats a Catalunya Nord hagué d'abandonar-se, ja que a França el blanc és un color monàrquic. I llavors anà imposant-se l'estelada dita ?vermella?, com si aquesta fos més d'esquerres que no pas la coneguda com a ?blava?. Tenia, a més, una altra virtut estalviadora: només calia imprimir en vermell, en un sol color, doncs, sobre fons groc, sense més complicacions.

Crec que, a hores d'ara, la dimensió ideològica diferenciadora entre la blava i la vermella s'ha anat difuminant, sobretot d'ençà que les joventuts d'UDC, no exactament trosquistes, van optar per la vermella. Tothom pot exhibir la bandera estelada que consideri més oportuna, però a la manifestació de l'11 de setembre es va veure clar com la blava, la que ja es veia en els estadis, s'havia imposat absolutament, sense discussió. Parlant amb un dissenyador ben conegut, em comentà ja fa temps que era lògica l'hegemonia de la blava, sobretot per motius estètics, més impactants, en tractar-se de dos colors diferents dels de la bandera històrica del país. I que, a

més, ens convenia utilitzar-la, perquè eren també els colors de la Unió Europea. En fi, sigui com sigui, el cert és que aquesta és una bandera de combat, un estendard reivindicatiu per a la fase prèvia a la construcció del propi estat nacional, però que, assolida la independència, Catalunya tornarà a la normalitat de la seva mil·lenària bandera històrica, una de les ensenyes nacionals més antigues del vell continent. Fóra un greu error fer el contrari, desaprofitant així un patrimoni identificador amb una llarga història, que ben pocs països al món poden exhibir.